

# Ardealul Juridic

Revistă de Drept și de Unificare Legislativă  
Doctrină, Jurisprudență, Legislație comparată

Revista apare regulat la 1 și 15 a fiecărei luni afară de lunile de vacanță Iulie și August (iar în cursul anului excepțional ca număr dublu) când apare odată pe lună

Abonamentul pentru Institutul și Autoritățile  
Advocați . . . . . 500 Lei pe 1 an  
Magistrați . . . . . 400 Lei pe 1 an  
Un număr simplu . . . . . 30 Lei  
Un număr dublu . . . . . 55 Lei  
Un număr vechiu . . . . . 40 Lei

Redacția: Str. Calea Victoriei No. 53.  
Telefon 590. Administrația: Str. Regina Maria 18 (Radio Reclame România S.A.) unde se primesc abonamente și orice cereri de adije. Telefon 650

Director fondator și redactor responsabil: **VASILE M. DIMITRIU** Consilier la Curtea de Apel din Cluj

## Colaboratori:

**Alexandrescu Traian**  
Fost Prim-președinte de Tribunal  
Avocat din București

**Anca Justin Leontin**  
Judecător Trib. Cluj

**Ceaur Aslan Ernest**  
Consilier la Curtea de Apel Timișoara

**Balașiu Paul**  
Consilier la Curtea de Apel din Cluj

**Bartha Ignat**  
avocat din Cluj

**Boila Romul**  
Profesor la Universitatea din Cluj

**Botez Corneliu**  
Consilier la Inalta Curte de Casație

**Dimitriu Vasile**  
Profesor la Universitatea din București

**Docan P. George**  
Presedinte Tribunalul Buzeu

**Filipescu Constantin**  
Consilier la Curtea de Apel din Cluj

**Filipescu Ricard**  
Judecător tribunalul Cluj

**Hațieganu Emil**  
Profesor la Universitatea din Cluj

**Kis Maurișiu**  
Profesor universitar pensionar

**Lazar Aurel**  
Fost ministru. Avocat Oradea-Mare

**Marta Alexandru**  
Prim președintele Curții de Apel Timișoara

**Micșa Pompei**  
Prim președintele Curții de Apel Cluj

**Munteanu Victor**  
Avocat din Sibiu

**Negrea Camil**  
Profesor la Universitatea din Cluj

**Onișor Victor**  
Profesor la Universitatea din Cluj

**Pastia P. Vasile**  
Judecător la Trib. Cluj

**Petrescu F. Vasile**  
Judecător de ședință la Trib. Sibiu

**Popp Romulus**  
Prim președintele Curții de Apel Brașov

**Porușiu Petre**  
Profesor la Universitatea din Cluj

**Praporgescu Ștefan**  
Consilier la Curtea de Apel Oradea-Mare

**Radu Iorgu**  
Profesor la Universitatea din Cluj

**Stetcu Emilian**  
Judecător șef la ocolul Mercurea-Sibiului

**Stăncescu Ștefan**  
Prim președintele Curții de Apel Oradea-Mare

**Tolcu Ioachim**  
Avocat din Cluj

**Tănăsescu Teodor**  
Consilier la Curtea de Apel din Cluj

**Xantopol Constantin**  
Fost magistrat. Avocat din Cluj

## CUPRINSUL:

1. O nouă jurisdicție română . . . . de *Șt. Praporgescu*  
Cons. C. Apel Oradea
2. Executarea sentințelor judecătorești  
contra Statului . . . . . de *Simion Golopenția*  
advocat CFR Timișoara
3. Anticonstituționalitatea articolului 9  
XLI—914 c. p. ung. . . . . de *Bucataru*  
ajutor Judecător Noctiv
4. Medicina legală . . . . . de *Prof. Dr C. Urechie*  
Dir. Clinicei psihiatrice
5. Art. 450 pr. c. ard. și obligarea judecătorului la cheltuieli. Jurisprudența  
C. de Apel Cluj, S. I cu adnotare de *I. M.*

6. Art. 414 pr. c. și deciziile instanțelor  
streine. Jurisprudența Curții de Apel  
Oradea. Opinie separată
7. Rezumate de jurisprudențe stabilite  
de instanțele judecătorești din Ardeal  
și Curtea de Casație . . . . .
8. Societățile cu garanție limitată. Studiu  
comparativ (urmare) . . . . . de *Dr Vasile Boldur*  
fost președinte al Curții  
de Apel Cernăuți
9. Informațiuni



### Camera Arbitrală Soc. „Lloyd” din Timișoara. O nouă juris- dicțiune română

În „Jurisprudența Curților de Apel din Ardeal”, Buletinul No. 41 din 18 Decembrie 1926 și No. 2. din 15 Ianuarie 1927, găsim publicate două decese ale Curții de Apel din Timișoara care statornicește competența unei noi jurisdicțiuni în România, a „Camerei arbitrale Soc. Loyd” din Timișoara, respingând motivul de recurs dedus înaintea Curții din acest incident de necompetență. Chestiunea este de prea mare importanță pentru a nu ne opri o clipă, și a analiza aceste decizii cari ni se par că păcătuiesc în contra celor mai elementare principii constituționale, deoarece prin ele se recunoaște jurisdicțiunea unei instanțe particulare a Soc. „Loyd”.

Căci iată textual ce spune Curtea de Apel din Timișoara;

„Curtea deliberând a găsit recursul nefondat deoarece:

În ce privește primul motiv bazat pe lipsa de competență a Camerei Arbitrale, corect prima instanța și a stabilit competența pe baza stipulațiunii din contractul scris de la dosar, care prin exprimarea: „conform uzanțelor Soc. Loyd Timișoara, pe lângă stipularea competenței judecătorești arbitrale a acestei burse pentru caz de litigiu” nu poate lăsa loc nici unei îndoeli că judecătoria de arbitri ce funcționează pe lângă societatea Loyd Timișoara, este instanța competentă” (Bul. Jurisprudența Curților No. 811/1926 pag. 647).

Ori art. 101 din Constituția din 1923 prevede imperios că „nici o jurisdicțiune nu se poate înființa decât numai în puterea unei anume lege. Comisiuni și tribunale extraordinare nu se pot crea sub nici un fel de numire și sub nici un fel de cuvânt în vederea unor anumite procese fie civile, fie penale sau în vederea judecării unor anume persoane.”

Textul imperios al Constituției ne scutește de a insista prea mult pentru a evidenția un adevăr ca lumina zilei, că nu se poate crea nici o jurisdicțiune nouă, decât în puterea unei anume legi și ar fi cel puțin curios de a putea admite existența jurisdicțiunii societății Loyd, o instanță extraordinară pentru litigiile dintre comercianții și industriașii din regiunea Timișoarei, cari astfel se văd sustrași judecătorilor ce le dă legea (art. 12 Constituție).

În adevăr dacă nimeni n'a putut înțelege prin jurisdicțiuni excepționale diferitele instanțe speciale create într'adins pentru a veni în ajutorul unei bune distribuțiuni a Justiției,

precum sunt comisiunile de pensie, de judecarea negustorilor speculanți, comisiuni fiscale pentru fixarea impozitelor, comisiuni de lichidare, disciplinare etc. cari toate nefiind jurisdicțiuni create în vederea unor anume persoane sau procese, funcționează fiecare din ele în baza unei legi de interes general, potrivit regulilor prevăzute de constituție.

Ori jurisdicțiunea aceasta a Societății particulare Loyd — a cărei compoziție din elemente minoritare ce au refuzat sprijinul lor Statului Român, învederează perfect scopul pe care l'a urmarit, — este o jurisdicțiune extraordinară funcționând într'o anumită localitate, pentru o anumită clasa socială și în virtutea unor uzanțe comerciale locale, fără a se sprijini pe o anume lege care să-i dea existența așa cum cere imperios art. 101 din Constituție, și totuși o instanță judecătorească superioară îi recunoaște existența, refuză asistența judiciară a instanțelor judecătorești legal constituite, consfiintind astfel existența unei adevărate jurisdicțiuni în acea faimoasă Societate „Loyd” din Timișoara.

Dacă este prea adevărat că procedura civilă atât din Ardeal, cât și cea din vechiul Regat, recunosc arbitrajul ca legal și nimeni n'a tăgăduit necesitatea lor în anumite procese, a căror rezolvare nu poate întârzia prin procedura clasică, fie ea ori cât de accelerată, acea judecată de arbitri deși se aseamănă cu o justiție particulară, este îngădită de anumite forme, iar judecătorii sunt aleși sau sunt numiți de Tribunal pentru aceea cauză determinată, funcțiunea lor încetând odată cu cauza ce le au fost încredințată. Dar ca într'un Stat modern în care Justiția este considerată cu drept cuvânt o funcție socială, să se admită existența unei jurisdicțiuni particulare permanente, aceasta pare în contradicție chiar cu cel mai elementar bun simț, nu numai cu principile exprese ale pactului nostru fundamental. Este prea adevărat că în trecut se discuta și nu fără deosebită importanță, dacă Justiția este a treia putere într'un Stat, dar de la Montesquieu care în celebra sa lucrare „L'Esprit des lois” a înscris existența, puterii judecătorești în Stat, chestiunea nici nu se mai discută. Autoritatea lui, tradiția și rațiunea impunând această concepțiune exactă a puterii judecătorești, — Și dacă puterea judecătorească este o adevărată putere în Stat astăzi de nediscutat, considerată ca o emanțiune a suveranității Statului Român, nu putem vedea pe ce bază legală Curtea de Apel din Timișoara a putut considera societatea „Loyd” drept o

emanațiune a suveranității Statului Român, când nici cel puțin structura ei nu este la adăpostul unor critici destul de serioase.

Nu ne îndoim o clipă că Dl. Prim Președinte al Curții de Apel din Timișoara, un distins jurist, nu va reveni asupra acestei jurisprudențe și am dori ca Parchetul General potrivit art. 21 din legea Curții de Casație, să încerce un recurs în interesul legii, pentru a se pune capăt cât mai neîntârziat unei jurisdicțiuni extraordinare, a cărei existență dubioasă păcătuște în contra dispozițiilor noastre constituționale.

Ștefan Praporgescu,  
Consilier Curtea de Apel Oradea.

### Executarea sentințelor judecătorești contra Statului și stabilimentelor publice

Am crezut că este aceasta o chestie destul de importantă și pentru aceasta am căutat să mă ocup de ea în prezentul articol.

Am avut ocazia să cunosc unele instanțe judecătorești, cari ne ținând seama de legile de unificare și dispozițiunile categorice ale acestor legi, în contradicție cu acestea au ordonat execuție, ba mai mult decât atât, au fost cazuri când s-a admis și licitație contra Statului. În aceasta greșeală fundamentală a căzut nu numai instanțele de fond ci și instanțele de apel. Violând prin aceasta, amândouă, legea comptabilității publice extinsă și asupra Ardealului și legea Contenciosului administrativ.

Legea comptabilității publice în art. 2. zice cum urmează, „Ori ce venituri sau cheltuieli trebuie prevăzute în buget“, iar art. 41. nearată „că nici o cheltuiala nu se va putea angaja decât în marginile creditelor admise prin buget și numai după ce va fi fost expres autorizată de Ministrul sau de delegatul său“. Cercetând mai departe vedem că art. 64. din aceeași lege precizează că numai în baza unor acte justificative, cu cari se dovedește drepturile dobândite contra Statului, se pot lichida din partea Statului sumele pentru acoperirea acestor drepturi. În urma acestor dispozițiuni ale legii comptabilității publice este evident și clar că Statul în caz de proces numai în baza unei sentințe definitive poate plăti, căci numai o sentința definitiva poate fi considerată ca act justificativ (art. 64.).

Dar aci mai avean și art. 63. din amintita lege, care și mai mult concretizează cele expuse până acum prin aceea că prevede că numai acele sume pot fi ordonate și lichidate cari sunt înscrise în buget și aprobate.

Așa fiind, pentru că să fie o pretențiune în bani de către Stat, județ sau comuna, lichidată trebuie să existe o sentința judecătorească definitivă și ca să fie luată în buget, aprobată și numai după aceasta operație poate fi ordonată.

Se întâmplă însă că sentința pentru creanțe de bani contra Statului, județului sau comunei devine definitivă în cursul anului, așa că nu mai poate fi luată în bugetul aceluși an și așa nici lichidată nu poate fi în cursul aceluși an, afară de cazul când s'ar viola dispozițiile legii comptabilității publice deja arătate mai sus. Cum însă organele Statului și celorlalte instituțiuni publice încredințate cu ordonarea și liquidarea sumelor prelinse dela Stat și instituții publice sunt ținute a respecta strict legea, nu pot face plăți decât numai potrivit legii. Adecă întâi inscriu suma cuprinsă în o sentință definitivă în bugetul anului imediat următor și după aprobarea bugetului ordonancează și lichidează suma.

Tocmai pentru respectarea acestor dispozițiuni ale legii comptabilității publice în art. 13. din legea Contenciosului administrativ se prevede următoarele: „ori ce plata a creanțelor certe lichide și exigibile recunoscute în mod legal sau constatate prin titluri executorii în contra județelor, comunelor sau stabilimentelor publice și neinscrise în bugetul anului financiar imediat următor epocii exhibitațiilor va putea fi urmărită asupra tuturor veniturilor județului, comunei sau stabilimentului public debitor“.

Acest articol confirmă cele arătate în art. 2, 41, 63 și 64. al legii comptabilității publice, și mai reglementează și aceia că numai veniturile Statului pot fi urmărite nu și fondul sau ori-ce alte lucruri mobile ale Statului.

Rezultă din acestea că nu se poate ordona executarea unei sentințe definitive aduse contra Statului sau stabilimentelor publice până când nu se dovedește împrejurarea că nu a fost trecută în bugetul anului imediat următor anului în care a rămas definitivă sentința.

Fiind însă ținute și instanțele judecătorești să respecte suszisele legi, nu pot fără ca sa nu le violeze să decida urmărirea statului sau a stabilimentelor publice, decât numai în limitele arătate în aceste legi.

Așa fiind instanțele judecătorești nu pot declara sentințele contra statului și altor stabilimente publice, cari au ca pretențiune bani nici provizoriu executorii, și așa art. 415 sau 509 și 758 și din procedura civilă ardeleană nu pot fi aplicați contra Statului și stabilimentelor publice.

Sentințele aduse contra Statului pentru creanțe de bani pot deveni executorii numai în baza art. 13 din legea Contenciosului administrativ, când nu au fost luate în bugetul anului imediat următor, anului în care a rămas sentința definitivă.

Ori ce abateri dela aceste dispozițiuni ale legilor de unificare mai sus amintite constituiesc violarea acestor legi.

Simion Golopenția,  
advocat C. F. R. Timișoara.

## Anticonstituționalitatea art. 9. L. XLI-1914 A. O. c. p. Ungar

Dispozițiunea art. 9, L. A. O. c. p. care obligă pe funcționarii publici din Ardeal, ca să urmească în Justiție numai *cu autorizație prealabilă*; insultele, calomniile și denunțările calomnioase, aduse lor — *nu mai poate avea aplicație practică din următoarele motive*:

I. Constituțiunea Țării românești din Martie 1925 la Titlul II. art. 5. și următorii prevede că: „Toți românii fără de nici o deosebire, se bucură, de libertatea tuturor drepturilor stabilite prin legi: la art. 8. Că nu se admite în Statul român, *nici o deosebire de naștere sau clasa socială. Că toți românii sunt egali înaintea legilor* — la art. 10 prevede că: „Toate privilegiile de ori ce natură, scutirile și monopolurile de clasă, sunt oprite pentru totdeauna în Statul român — și ca să evidențieze libertatea deplină a acestor drepturi; prin art. 25. al. 4, 28. al. 2. și 31 din Constituție dispune că: „pentru exercitarea acestor drepturi *nu este nevoie de nici o autorizație prealabilă* — și ca să fie și mai clară prin art. 137. al. 3. desființează acele dispozițiuni din legi regulamente sau acte contrarii Constituțiunii (de ex. pedeapsa cu moarte etc.)

Iată însă că art. 9. L. A. O. nu cedează Constituțiunii — și cu toată expunerea clară și precisă a principiilor constituționale, ca fundament al Statului și scut al indivizilor. Cu toate acestea, continuă și pe mai departe a se menține în vigoare sfidând expres, principiile de mai sus înșirate și dispune că: în Statul român: *există totuși deosebire și anume că: funcționarii publici din Ardeal, se deosebesc de ceilalți din restul țării că aceștia nu sunt egali înaintea legilor, că pentru a urmări în justiție unele delict, ei n-au capacitatea deplină și liberă, ci pentru aceasta le trebuie autorizație prealabilă — și dacă funcționarii nu vor beneficia de acest privilegiu, vor fi expuși a suporta consecințele dispoz. art. 326. al. 4. pr. p. și ca atare infractorii urmăriți fără autorizație prealabilă, vor fi achitați, și funcționarii recalitanți condamnați la spese.*

II. Acest articol nu mai poate fi în vigoare și din următorul *motiv și anume*:

Codul penal Ungar la art. 5. prevede că; *efecțele sale se întind numai pe teritoriul Transilvaniei.*

La art. 9. L. A. C. Dupa ce indică șefii erarhici în drept a elibera autorizația prealabilă, mai spune în al. penultim că: *Dacă partea vătămată doarește autorizația prealabilă, aceasta nu-i poate fi refuzată etc.*

Este evident deci că odata ce art. 9. indică șefii erarhici în drept a autoriza — *cari astăzi prin grația lui D-zeu și voința națională sunt la București* — și dacă mai combinăm art. 3 cu dispoz. al. penultim de sub art. 9. L. A. O., vom ajunge la concluzia, că ar fi o monstruoasă juridică a susține că acest articol își poate întinde efectele sale și la București și că poate obliga pe marii demnitari ai Statului român, să se supună lui și să elibereze autorizațiile prealabile etc.

Și cum rămâne în cazul: dacă chiar să admitem, că s'ar elibera asemenea autorizații? *N'ar putea acestea fi contestate de părțile adverse?* ca nefiind valabile de oarece legea locului nu prevede asemenea procedură? Sau că nu sunt eliberate de către un șef erarhic cu domiciliul pe teritoriul de aplicație a

codului penal Ungar? — Iată deci o imposibilitate și care totuși pare a fi posibilă dacă acest articol mai este în vigoare!

III. Nu mai poate fi acest articol în vigoare și din *motivul că*: ar incuraja pe infractori, cari prevalându-se de dispozițiunea art. 112. c. p. care dispune că; cererea părții vătămate va fi înaintată în termen de 3 luni etc. și deci cum bine știu infractori că autorizațiile vin foarte târziu *alle ori nici odată* s'ar lăsa foarte bucuroși trași în judecată unde la sigur beneficiaza de *achitare* și spese; cari pentru danșii nu poate fi decât un izvor de câștig, vertiginos și fără de cauză: și ca să mai documentăm și mai mult gravele urmări ce poate aduce acest nenorocit de articol: să vedem ce s'ar întâmpla în cazul de insulte sau calomnii săvârșite reciproc — și când funcționarul public este urmărit.

În acest caz, dacă art. 9 mai este în vigoare, desigur funcționarul public nu poate ridica contra acuză, ca să se apere conform art. 7. A. O. și să beneficieze de dispoz. art. 19. c. p. A. P. pentru că îi lipsește autorizația prealabilă — și consecința este că adversarul triumfă; funcționarul pierde, spre surprinderea și deziluzia lui, cu toată garanția drepturilor libere garantate prin Constituție și art. 60 din procedura penală română care în zădar mai spune: *că ori cine se va socoti vătămat prin vre-o crimă sau delicat, va putea aduce plângerea sa în fața Justiției etc.* — și ca atare nu-i rămâne altă consolare funcționarului din Ardeal decât să sufere tutela și inferioritatea impusa de art. 9. și să privească cu jind, la ceilalți funcționari din restul țării, cari se bucura de libertatea egală și deplină în fața legilor.

În urma acestor motive fără a mai insista și asupra altora; cred că acest articol nu mai poate avea aplicație practică — și că în urma promulgării Constituțiunii a murit ca și pedeapsa cu moartea — și dacă se va menține și mai departe, nu poate constitui decât o gravă știrbire adusa prestigiului Justiției, precum și o slabire a încrederii în ea.

Nocrich, la 15 Ianuarie 1927.

Bucataru  
Jud. ajut.

### MEDICINĂ LEGALĂ

## Opiniune medicală asupra stărei fizice și psihice a lui L. D.

L. D., în urma cererii familiei și în baza certificatului medical liberat de Dr. B., a fost plasat în Clinica Psihiatrică dela 8 până la 22 Februarie.

Examen fizic: De o constituție relativ debilă, L. D. prezintă pe deoparte o cardiopatie (stricturnă orificială) și pe de alta o hemiplegie dreaptă. Cardiopatia durează de mai mult ani și precedase hemiplegia. Dl. H., care l-a fost văzut la acea dată, ne-a spus că afecțiunea după cât își amintește, era de natură sifilitică. Hemiplegia care s-a instalat mai în urmă a fost de origină sifilitică, fapt confirmat de examenul făcut în acel timp de medicul lui curant Dr. P., care constată în funcțiunea lombară albuminoză, limfocitoză și reacțiunea Wassermann pozitivă (Buletinul aci anexat). D-r. E., care l-a puncționat mai târziu a găsit numai albuminoză și limfocitoză. Hemiplegia de și datorită unei arterice sifilitice a

prezentat mai târziu o puncțiune lombară negativă fapt ce se poate constata uneori în hemiplegiile sifilitice. (Cl. Vincent, Goldstein, Urechie, etc.)

Soția a avut un avort, iar el s-a fost tratat anti-luetic la Berlin. Hemilegia a fost întovărășită de afașie și o ploză a pleurei stângi.

Există acuma un raport între hemiplegie și cardiopatie?

Hemiplegia era secundară stricturii mitrale (embolie) sau era consecutivă unei arterite sifilitice? În lipsa unei autopsii ar fi greu de precizat acest lucru, însă este probabil că la baza și a uneia și a alteia stă sifilisul și că probabil era vorba de o hmioplegie și de o cardiorafie sifilitică.

Psihic: În tot timpul cât a stat sub observație în clinica noastră s-a comportat normal, iar la examinare nu s-au constatat simptome de demență sau vreo psihoză parțială.

Pus în fața familiei sale s-a arătat de o violență foarte însemnată trecând foarte ușor la injurii, expresii triviale și chiar la loviri la cea mai mică contrarietate. Familia precum și alte persoane străine relatau faptul ce lăsa bănuială unei turburări de caracter, unui „moral insanity“, sau al unei turburări psihice transitorii (epizodice) și de scurtă durată. Căutând a mă documenta în aceasta privință am căpătat următoarele date pe care le anexez:

L. D. după afirmațiunea soției și familiei sale, a fost o fire blândă, liniștită și cumpătată. Cu doi ani înainte ar fi avut timp de trei luni o fază în care și schimbare cu totul caracterul fiind neliniștit, violent impulsiv, cheltuitor și erotic. Din Decembrie 1925 până în Martie 1926 a prezentat din nou aceeași fază de schimbare de caracter. În faza ultimă deși față de persoanele de care avea interes sau oarecare frică, se comporta blând și vorbea bine, față de familie sa însă și de lucrătorii din atelier, era un tiran, recurgând la cel mai neînsemnat motiv la injurii, inscenări ca ascunderea diferitelor obiecte și acuzarea consecutivă de furt.

Mai de multe ori a chemat poliția sau s'a dus personal la poliție să facă reclamațiuni contra lucrătorilor din magazinul său și contra familiei acuzându-i că îl fură și că se comportă rău cu dânsul sau că vor să-l omoare.

Pe de alte parte L. D. prezintă simptome de un erotism exagerat făcând diferite propuneri și atacând chiar pe unele lucrătoare din atelierul său, sau ducându-se mereu prin localuri de petrecere unde aborda fără nici o jenă uneori în fața lumii chiar pe diferite artiste de varietate și încercând după cum reiese dintr-o declarațiune anexată să aibă raport sexual după un cuier, lucru de care a fost împiedecat de personalul din local. Prin localuri făcea cheltuieli mari și era violent când era contrariat.

Petrecerea nopțile în localuri de toleranță, în societatea femeilor de moravuri ușoare. Odată fiind în clinică neurologică și portarul nelăsându-l să iasă noaptea în oraș, i-a trimis acestuia întrun pachet fecale.

Neîncrezător față de familie și soție, pe care pe ici pe colo îi acuză de răceală față de el, refuza uneori mâncarea sau pune pe membrii familiei să guste întâi, bănuind că soacra ar putea să-i pună ceva în mâncare. Aceste idei erau însă abortive și ușoare.

Pentru a ilustra cu câteva exemple aceste fapte vom cita câteva declarațiuni:

Declarațiunea 1. La Barul Patria a cunoscut pe

o artistă cu care a căutat să aibă pe loc contact sexual, după un dulap și un cuier, a fost însă împiedecat de chelnerii pe care i-a insultat și nu le-a mai dat nici un bacșiș. Acelaș lucru l-a făcut și la Barul Palace.

Declarațiunea 2. O copie dela Palais de danse, ne arată că L. D. a cheltuit într-o seară 12 mii lei.

Declarațiunea 3. Contabilul lui declară că L. D. își acuza soția în fața diferiților clienți că-l înșală cu doctori, avocați sau cu diferiți clienți ce vin în prăvălia, și că făcea mari scandaluri cu personalul și cu nevasta sa. Într-o seară nu a voit să plătească banii la lucrători și a plecat de acasă cu 6000 lei. Vorbea obscenități față de lucrătoarele din prăvălie.

Declarațiunea 4. O lucrătoare arată că deși a executat ordnului lui, totuș a fost brutalizată și lovită.

Declarațiunea 5. O altă lucrătoare spune că L. D. a dat ordin să închidă toate ușile și nimeni să nu se miște dela locul său pentru că sunt arestați. Cumnatul său care nu a respectat ordinul a căpătat o palmă dela el. După aceasta L. D. a fost condus la clinică de Dl Dr. G. Lucrătoarea a fost lovită în momentul când a încercat să ia telefonul care sunase.

Declarațiunea 6. Arată că se purta brutal cu nevasta și servitoarele.

Declarațiunea 7. Arată că după un paravan în prăvălie unde se afla și soția sa, a pus mâna la părțile sexuale și la pieptul lucrătoarei. Ii făcea diferite propuneri că o va lua de soție. Fața nepretându-se la propunerile lui, a fost lovită și insultată și apoi i-a pus dilema sau să-i cedeze sau să plece din prăvălie.

Declarațiunea 8. O altă lucrătoare declară că a încercat să abuzeze de ea și îi pune mâinile la organele genitale, i-a propus deasemenea să vină la el la clinică înșelând vgiliența soției sale. Fiindcă l'a refuzat și aceasta a fost maltrată.

Declarațiunea 9. Arată brutalitatea lui bătnând lucrătoarele.

Declarațiunea 10. Arată că se duce la cuveta de spălat și urina în fața lucrătoarelor fără nici o jenă și că acuza pe nedrept pe lucrători de furturi și îi lovide.

11. Dl Dr B. pe lângă declarațiunile sale i-a eliberat și un certificat în care spune că D. D. a prezentat simptome de o boală mintală că e foarte agitat, amenință pe toți din jurul său, i-a bătut chiar, a intrat în biuroul Dsale, cu pălăria în cap, a vorbit fără nici o ordine de idei, spunând că toți îi sunt dușmani cei care sunt în jurul său.

12. Dl Dr. G. l-a tratat de hemiplegie sifilitică, cu o stare de agitațiune însemnată și în care timp susnumitul a fost iresponsabil de actele ce le-a comis. Certificatul medical 32/1926 s-a tratat din Noembrie 1923 până în Ianuarie 1926, l'a tratat din nou în luna Martie, în care timp spune Dsa, starea mintală agravându-se împreună cu dl Dr. B. și dl Dr. H. au cerut internarea lui în spitalul dia Sibiu.

### Concluziuni

L. D. a suferit de hemiplegie dreaptă și cardiopatie sifilitică, în urma acestei afecțiuni sifilitice a sistemului nervos a prezentat turburări de caracter mergând până la moral insanity și din actele eliberate de dl Dr. B. și dl Dr. G. ar reeși că ar fi prezentat în unele scurte intervale și simptome care i-ar fi conferit o iresponsabilitate pentru acele timpuri.

În clinică însă, noi nu am avut ocaziunea să constatăm de vizo — aceste turburări psihice și concluziunea noastră de moral înșanitate și de suspecte stări de obnubilare intelectuală se bazează pe declarațiunile alaturate precum și pe certificatele medicale ale Dlor Dri. B. și G. Intucât aceste declarațiuni și certificatele sunt exacte, concluziunile noastre sunt logice.

Prof. Dr. C. Ureche  
Directorul Clinicii psihiatice Cluj.

## JURISPRUDENȚA

Curtea de Apel Cluj, Secția I-a

No. C. 2787/22—926

*Cerere de revizuire — Parte prejudiciată prin vina vădită a judecătorului în modul de procedare la administrarea probelor — Dispoz. art. 450 pr. c. ardeleană și obligarea judecătorului la restituirea cheltuelilor inutile — Procedura și ordonarea restituirii din oficiu de instanța apelativă*

### Curtea

În ședința restrânsă în ziua de 6 Octombrie 1926 a pronunțat următoarea

### Hotărâre

Curtea obligă pe judecătorul dr. F. Z. dela judecătoria mixtă Bistrița să restituie reclamantei Biserica Ev. Luth. din Terpiu suma de lei 8498 adică opt mii patru sute nouăzeci și opt lei, iar pârâtului I. H. . . suma de 150, una sută cincizeci lei în termen de 8 zile sub sancțiunea execuțiunei.

### Motive:

Legea de procedură civilă, prin art. 435, de sub cap. XVI. care vorbește despre cheltueli de judecată arată că instanța superioară — este datoare, ca din oficiu, să hotărască separat, restituirea cheltuelilor cauzate părților, din vina vădită a judecătorului și să-l oblige pe aceasta să restituie acele spese inutile părților vătămate.

Având în vedere, că între reclamantă Biserica Ev. Luth. din Terpiu și pârâtul I. H., s'a ivit procesul de față venit înaintea Curții, ca instanță de recurs, prin care reclamanta cere, ca pârâtul să fie obligat la restituirea folosinței imobilelor trecute în c. f. Nr. 53 a comunei Terpiu A. I. Nr. ord. top. 1067, 1668 Nr. c. f. §. 30 Nr. A. 2 ord. top. 1069, 1070, întrucât între părți a luat sfârșit contractul de arendă.

Considerând, că unul, din motivele de casare constă în faptul, că pârâtul a fost obligat la sume de cheltueli de judecată inutile.

Din lucrările din dosar, se constată că la desbaterea din 18 Februarie 1924 înaintea judecătoriei Bistrița, în lipsa pârâșilor, avocatul său a contestat identitatea imobilelor de proces, iar judecătorul, anume D. Gh., ca dovezi a ordonat audierea de martori, iar nu descinderea locală, totuși, la simpla cerere a reclamantei, fără desbatere orală și ascultarea părților și anume la 7 August 1924 judecătorul Dr. Z. decide efectuarea descinderii la

fața locului, cu ascultarea de experți și martori, fixând termenul pentru aceștia la 15 August 1924 pe care la cererea reclamantei îl preschimbă la 22 August 1924. În ziua de 21 August 1924 pârâtul printr'o petiție scrisă și subscrisă de dânsul declară, că recunoaște indentitatea parțelilor, ce face obiectul procesului și se opune la facerea descinderii „întrucât aceasta ar ocaziona cheltueli zădarnice“.

Cu toate acestea, însă, judecătorul Dr. Z. nu ia în considerațiune împlinirea pârâtului pe motivul că petiția nu e contrasemnata de avocatul său și nu este semnată de doi martori (art. 110 p. c.)

În urma acestora, a doua zi 22 August 1924, judecătorul descinde la fața locului, fără de experți, nu ascultă martorii, ci numește ca expert pe inginerul K., fixând termenul de 24 Septembrie, pentru facerea expertizei, când din nou descinde la fața locului, arătând expertului lucrarea cu care-l însărcinează.

La nici una din aceste două descinderi nu s'a audiat martorii, cum orânduise judecătorul prin decizia sa, căci martorii au fost ascultați la sediul judecătoriei, în ziua de 6 Februarie 1925.

Modul de procedură a judecătorului este vădit culpabil și dăunător părților.

a) Procesul neavând un caracter urgent, era de o elementară prudență, ca judecătorul să nu ordone descinderea locală cu experți și audiere de martori, fără ascultarea pârâtului, când judecătoria, prin alt judecător, după desbatere orală, hotărâse numai audiere de martori, la sediul instanței, iar în acțiune era de terminat imobilul din pără, cu alăturarea extraselor de carte funduară, și schiță legalizată.

b) Între acestea împrejurări, semnatura pârâtului de pe petiție se putea repede compara cu cea de pe procură, dar în atari cazuri și fără comparația semnăturii trebuia o asemenea cerere prin citarea părților la sediul satisfăcută, căci era evident de natură de a deștepta atențiunea judecătorului de a nu porni la o procedură așa de costisitoare, odată ce pârâtul recunoaște faptele până atunci contestate, și deci printr'o dreaptă judecată, judecătorul era obligat să pună din nou chestiunea în desbaterea părților.

Că în afară de aceasta, înlăturarea petițiunei este neîntemeiată, întrucât legea nu pretinde contrasemnarea avocatului și în toate cazurile era obligat să o cheme partea în acest scop (art. 140 p. c.)

c) Dar procedura este și mai culpabilă; când deși judecătorul ordonase expertiză, totuși pleacă la fața locului fără expert, mărginându-se numai de a numi acolo expertul, provocând noi cheltueli cu o nouă descindere locală și sfârșind prin a nu-și executa propria-i hotărâre, anume de a audia martorii la fața locului.

Din toate aceste fapte se constată modul învederat culpabil cu care judecătorul a procedat în proces, ocazionând părților mari și inutile cheltueli ce trebuiau înlăturate, — ajungând de a acorda suma de 10.668 Lei ca cheltueli de judecată, când valoarea procesului este de 5000 Lei.

Justificarea dată de judecător prin răspunsul scris, anume că în orice caz era utilă expertiza, pentru a se putea pronunța o hotărâre executabilă, — este netemeinică, deoarece din lucrări rezultă vădit, că nu aceasta considerațiune — ce azi se invoacă, — au determinat pe judecător la facerea expertizei.

Dar inutilitatea descinderii s'a dovedit prin faptul,

că prin dispozitivul sentinței sale, judecătorul hotărâște restituirea imobilelor determinându-le prin Nrii top. arătați prin acțiune, iar nu pe baza schiței de plan ori alte date ale expertizei efectuată în timpul procesului.

În ori ce caz, o asemenea determinare a imobilelor, dacă ar fi fost necesare, s'ar fi putut face și pe cale de execuție, conform art. 220—221 din legea de execuție, cu cheltueli cu totul mici, față de cele la care părțile au fost supuse prin sentința pronunțată.

Ca urmare a acestora și în temeiul art. 435 p. c. judecătorul urmează a restitui următoarele sume:

Lei 780 cheltuelile primei descinderi, Lei 790 cheltuelile cele a două descinderi, sume ce se constată din procesele verbale respective; 8 Lei timbre de pe acele procese verbale. Lei 4450 onorariul expertului după cum se dovedește din deciziunea, care a fixat acel onorar; apoi 2500 Lei onorariul avocatului reclamantului, conform tarifului și anume, 2 diurne a câte 400 Lei 2 transporturi cu câte 400 Lei (vezi certificatul poliției) și două desbateri a câte 450 Lei. În fine cheltuelile de deplasări ale părâtului la prima descindere locală; pe care Curtea le fixează la suma de 150 Lei.

Curtea constată, că aceste spese ale procesului au fost inutile și deci plătibile în plus, și urmează ca judecătorul să le restituie.

Cluj, la 6 Octombrie 1926.

Prin-Președinte :	Referent:
ss. Dr. Pompei Micșă	ss. Ulbineanu
Volant :	Grefier:
ss. Alexandru Balas	ss. I. Leoca

*Adnotare.* Decizia de mai sus face aplicarea unui text din procedura civilă ce părea căzut în desuetudine. Magistrații trebuiesc a ști că actele lor judecătorești pot să le aducă pagube materiale, când sunt făcute cu ușurință.

Această decizie, trebuie să cheme la simțul realității pe magistrați, căci ei având înalta cinste de a înlătura suferințele celor ce le îndură pe nedrept, nu trebuie să creeze, chiar cu această ocazie suferințe și mai mari.

Speța este destul de elocventă și din păcate nu tocmai rară.

Pentru un proces al cărui obiect are ca valoare 5000 lei s'au făcut cheltueli de 10,668 lei. Deci nenorocitul de reclamant, care vedea că părâtul pe nedrept nu-i plătește 5000 lei, va pierde și 5000 lei și încă 10,668 lei.

Ușurința cu care mulți dintre magistrați trec peste această socoteală, prejudiciază în mod fundamental încrederea în justiție, și de aceea decizia ce adnotăm nu trebuie să rămână ne semnalată.

Este foarte adevărat că chestia în drept, este cam delicată.

Art. 455 Pr. c. ordonă restituirea cheltuelilor de către judecător, dacă se constată,

că au fost cauzate prin culpa judecătorului și încă această culpă să fie evidentă.

Partea delicată a chestiunii este de a se ști până unde merge aprecierea și dreptul de a interpreta textele de lege ale judecătorului și unde începe culpa sa și când această culpă este evidentă.

O încătușare a drepturilor de mai sus, nu se poate face fără pericol. Căci mă gândesc. dacă cu modul acesta, nu s'ar forma judecători fără inițiativă sau indeciși, stări sufletești care au mare rol în profesia de judecător.

Credem că temperanța ar fi de recomandat și celor de jos și celor de sus. I. M.

### Curtea de Apel Oradea

#### Secțiunea I

Decizia No. 12/926. Dosar No. 514/926.

Deciziunile instanțelor străine — Condițiuni art. 414 pr. c. — Legea Nr. 2167—925 ce ratifică convenția Română-Cehoslovacă — Ordinul de plată. — Excepția lucrului judecat. — Luarea ei în considerație din oficiu. — Opinia separată. — Discuțiuni. Analogie cu art. 374 proc. civ. rom.

In numele legii!

Luându-se în desbatere procesul intentat de reclamanta firmă Simon Pöhm et. Co. din Nizny Medzev în Cehoslovacia reprezentată prin avocatul dr. Izidor Hunwald din Satu-Mare în contra părâtei S. A. de Fierărie firmă înregistrată în Satu-Mare reprezentată prin avocatul dr. Géza Harcsár din Satu-Mare oenru 44150,40 cor. cehe și introdus înaintea tribunalului Sătmar în care tribunalul a dat sentință ca primă instanță în ziua de 12. Noemarie 1925 cu No. C. 5252/5—1924 și care proces a fost adus înaintea Curții prin apelul firmei reclamante introdus în ziua de 8 Maiu 1926 cu Nr. C. 5252/6—1924.

#### Curtea

a dat cu majoritatea voturilor după terminarea desbaterei orale din 2 Noembrie 1926, astăzi, în ziua de mai sus arătată următoarea.

#### Deciziune:

Curtea de Apel respinge apelul și complectând dispozitivul sentinței obligă pe reclamanta să plătească firmei părâte 5000 (cincimii) lei cheltueli de apel în decurs de 15 zile sub urmările execuției.

#### Considerente:

Contra sentinței primei instanțe prin care s'a admis excepțiunea autorității de lucru judecat, ridicată de părâte, a făcut apel firma reclamantă, cerând reformarea sentinței primei instanțe și obligarea părâtului la plata în senzul acțiunii.

Firma părată a cerut aprobarea sentinței primei instanțe.

Curtea de Apel cu aprecierea identică a datelor desbaterei primește starea de fapt stabilită în sentința primei instanțe și o stabilește și din partea sa și în locul de a o repeta în senzul art. 507 din Proc. civ. se referă la sentința primei instanțe. Complectează însă aceasta stare de fapt cu aceea, că nu este discutat, deci e stare de fapt, că creanța validată în procesul prezent este identică cu cea validată de

reclamanta inaintea Tribunalului Kosice în Cehoslovacia, asupra căreia Tribunalul numit a emis mandat de plată cambial cu Nr. 7086/1922 și a hotărât asupra excepțiilor înaintate de pârâta prin sentința sa definitivă cu No. 7086/6—1922 respingând excepțiile pârâtei.

În sensul art. 411 din Proc. civ. sentința dată, asupra fondului va rămâne definitivă, întrucât hotărâște în privința dreptului prelinț prin acțiune, dispunând încă că instanța *in dñ officiu* în considerare faptul că sentința a rămas definitivă.

Această dispozițiune se aplică necondiționat față de sentințelor indigene.

Iar în ce privește sentințele, deciziunile instanțelor străine, art. 414 din Proc. civ. determină condițiunile, dela care depinde dacă sentința unei instanțe străine are sau nu putere de drept și în țară, ordonând, că întrucât convențiunea internațională nu dispune altcum, sentința instanței străine se va primi ca valabilă, dacă nu subzistă vreunul dintre cazurile prevăzute în punctele 1—6 din art. invocat.

Prin legea din 25 Iunie 1925 cu Nr. 2167 promulgată în Monitorul Oficial Nr. 202 din 10 Septembrie 1925 s'a ratificat Convențiunea relativă la protecțiunea și asistența judiciară reciprocă în materie de drept civil și comercial, încheiată între România și Cehoslovacia.

În sensul art. 43 și 44 Capitalul XIII. din această convențiune sentințele ordinele (mandatele) de plată sunt executabile reciproc în ambele State suszise.

Existând convențiune ratificată prin lege, aceste convențiune urmează a fi aplicată și în speșă.

Deci având în vedere, că sentința condamnatore dată în procesul înaintat pe baza cambiei se prezintă ca autoritatea lucrului judecat în procesul de drept comun înaintat pentru încasarea aceleiaș creanșe, pentru care s'a dat cambia.

Este fondată excepțiunea autorității lucrului judecat, ridicată de pârâta, prin urmare acțiunea a trebuit să fie respinsă, aprobându-se sentința Tribunalului cu această complectare.

E drept că în timpul pronunșării sentinșei primei instanșe n'a existat încă convențiunea internațională între România și Cehoslovacia.

Având însă în vedere că excepțiunea autorității lucrului judecat trebuie să fie luată în considerare din oficiu, deci în orice stadiu al procesului.

Lipsa convenșiei în timpul pronunșării sentinșei primei instanșe ar putea să aibă efect numai asupra chestiunii cheltuelilor de judecată.

Văzând, că reclamantul a validat aceeaș creanșă pe baza titlurilor de două feluri și anume în Cehoslovacia pe baza cambiei, iar în țară pe baza titlului de drept comun.

Văzând, că în urma acestei procedări pârâta a fost periclitată, că aceeaș creanșă se va încasa dela ea de două ori în urma diferenșei titlurilor de drept eventual neputând justifica, că prin executarea unei sentinșe a executat și pe cealaltă.

Curtea a gășit, că reclamanta a validat creanșă sa cu reacredinșă de 2 ori, prin urmare a aprobat și acea parte a sentinșei primei instanșe, prin care reclamanta s'a obligat la suportarea cheltuelilor de judecată.

Dispozițiunea referitoare la cheltuelile de apel se bazează pe art. 508 al Proc. civ.

Oradea, la 2 Noemvrie 1926. Președinte (ss) Iosif Hasz, consilier (ss) Valente Ionescu, grefier (ss) Iosif Mangra.

Hotărârea aceasta s'a pronunțat fiind de față pentru reclamantă dr. Eugén Ieremias pentru firma pârâtă dr. Ioan Kocsan. Dat la 2 Noembrie 1926. Președinte (ss) Iosif Hasz, Grefier (ss) Iosif Mangra.

### O p i n i u n e

Subsemnatul Consilier difer de părerea majorității pentru următoarea motive:

Din lucrările și dovezile dela dosar se constată în fapt că firma reclamantă, apelanta de azi, Societatea Simon Pöhm & Comp. din Dolba (Cehoslovacia) având în contra societății pârâte „Societatea pe acțiuni Feraria din Satu-Mare”, o creanșă în valoarea de 44.150 coroane cehe și 40 fil. pentru care pârâta emisesc o cambie, cheamă pe această firma pârâta în judecata înaintea trib. Cosice (Cehoslovacia) obținând condamnarea definitivă prin sentința Nr. 7086/1922—6. Cum între Republica Cehoslovacia și Statul Române nu exista vre-o convențiune de reciprocitate, reclamanta obținând astfel un titlu ne-executor, pornește din nou acțiunea de față în contra aceleiaș pârâte cerând condamnarea ei pe baza contului curent și a facturilor anexate, pentru ca astfel să obțină în fața instanțelor române un titlu executor care să-i de a posibilitatea încasării creanșei datorite. Tribunalul Satu-Mare respinge această nouă acțiune constatând că între părți este lucrul judecat dedus din sentința trib. Cosice, iar Curtea de Apel în majoritate confirmă această sentinșă apelată.

Chestiunea această urmează a fi privită sub două aspecte și anume: presupunând că disp. art. 414 pr. civ. Ardeleană mai sunt în vigoare și azi care e situația și valoarea unei sentinșe străine ne-investită cu exequator?

Întreaga doctrină maghiară relativă la art. 414. așezat sub cap. „despre valabilitatea sentinșelor străine”, recunoaște că dat fiind titlatura de mai sus, hotărârile străine nu vor mai fi considerate numai prin prizma executabilității lor, așa cum era înainte de aplicațiunea acestei noi proceduri civile și când textele legii de execuție din 1881 prevedeau numai dispozițiuni de execuție relativ la hotărârile străine. De acum înainte valabilitatea lor și anume: a executabilității și al lucrului judecat dedus din ele.

Astfel procedura Ardeleană condiționează valabilitatea sentinșelor străine pentru ambele efecte arătate, de cerinșele art. 414, care prin al 6. prevede o condițiune esenșială, existența reciprocității între ambele state, pentru a se primi sentința instanșei străine ca valabilă și în țară la noi. Neexistând reciprocitate, drepturile câștigate prin o sentinșă străină neputând fi valorificate prin executarea lor, ele nu mai pot constitui autoritate de lucru judecat și partea este în drept a intenta o nouă acțiune.



Consequent acestui principiu a nevalabilității sentințelor străine, decât numai cu condițiile fixate de art. 414 pr., doctrina maghiară recunoaște chiar dreptul unui cetățean al Statului de a intenta o nouă acțiune în fața instanțelor din țara sa, pentru același litigiu pentru care este chemat deja în fața unei instanțe străine, fără a se putea invoca excepțiunea litispendenței, pe care nu o admite nici jurisprudența română.

Necontestat dar că în lipsa uneia din condițiile imperios cerute de art. 414 pr. civ. Ar. sentința străină este fără nici o valabilitate, neputând constitui autoritate de lucru judecat, și în consecință apelul formulat de firma reclamanta este fondat întru cât numita nu a putut valorifica titlul definitiv obținut în Ceho Slovacia deoarece nu există convențiune de reciprocitate cu România.

Dar majoritatea Curței de Apel argumentează că dacă este prea adevărat că la intentarea acestei noi acțiuni, la pronunțarea sentinței primei instanțe cât și la declararea apelului nu exista reciprocitate între Statul Român și Republica Ceso-Slovacă, la judecarea acestui apel situațiunea s'a schimbat intervenind legea din 10 Septembrie 1925 care ratifică convențiunea între ambele aceste State, relativă la asistența judiciară reciprocă în materie de drept civil și comercial, cât și relativ la executabilitatea sentințelor desăvârșite obținute în ambele aceste State. Pe acest motiv Curtea găsește apelul nefondat și îl respinge cu cheltueli de judecată. Inclinașăm a crede că aci a greșit majoritatea în această nouă regulă pusă, deoarece am arătat că doctrina maghiară nu recunoaște valabilitatea unei sentințe străine care ar fi în contradicție cu o sentința desăvârșită din țară, dând preferință acesteia din urma chiar dacă ar fi posterioară sentinței străine (art. 414 al 5 pr. civ.), rezolvând astfel în acest sens posibilitatea unui atare conflict între sentințele străine și cele din țară. Dar argumentul cel mai puternic și care nu suferă nici o discuțiune se bazează pe efectul declarativ al sentințelor judecătorești, care transpun părțile la data intentării acțiunii. În speșă la intentarea acestei noi acțiuni la judecarea fondului ei de către prima instanță nu exista reciprocitate între aceste amândouă State, așa că nefiind îndeplinită una din condițiunile esențiale cerute de art. 414 al. 6. pr. civ. Ardeal, hotărârea străină nu putea avea nici o valabilitate și în consecință nu a putut produce unul din efectele ei materiale, acela al autorității lucrului judecat. Jurisprudența maghiară face doar numai o singură excepțiune la aceasta regulă acordând valabilitate unei sentințe străine chiar în cazul năindeplinirii uneia din condițiunile art. 414 pr. civ. și anume atunci, când partea nu ar mai avea posibilitatea unei noi acțiuni în țară.

Dar discutând problema sub al doilea aspect ei și anume considerând dispozițiunile referitoare la execuțiunea sentințelor străine, nu ca simple reguli de procedură, deoarece prin aceste dispozițiuni reglementează raporturi de drept internațional privat, ele trebuiesc neapărat a fi considerate ca o emanațiune a suveranității Statului Român; ori neexistând decât o singură suveranitate pe întregul teritoriul dintre fruntariile României, dispozițiunile art. 374 pr. civ. V. Regat ne mai fiind simple reguli de drept comun, au fost de drept introduse în toate provinciile alipite de la unirea lor, unde vechile reguli ale suveranității statelor cărora au aparținut, au dispărut odată cu exercițiul acelei suveranități asupra acestor provincii alipite. (J. P. Niboyet „conflits entre les lois locales d'Alsace et Lorraine en droit privé“ pag. 79 și urm. Barlin „Etudes sur les effets internationaux des jugements“ pag. 1 și urm.).

Și dacă dispozițiunile art. 374 pr. civ. V. R. au fost de drept introduse și fără vre-un text de lege în provinciile alipite ale Ardealului substituind în totul pe acele ale art. 414 pr. civ. Ardeal, care au dispărut odată cu exercițiul suveranității fostei monarhii asupra acestor teritorii, urmează a examina problema din punctul de vedere al jurisprudenței române și a regulilor dreptului internațional privat al României.

În Franța chestiunea efectului lucrului judecat dedus din hotărârile străine neinvestite cu exequator este discutabil. Autorii moderni deși recunosc în totul principiul drepturilor câștigate, totuș susțin cu toată tăria, că acest principiu „des droits acquis“ nu poate fi extins până a impune autoritatea lucrului judecat ce ar rezulta din o hotărâre străină, deoarece un atare mod de interpretare ne ar conduce indirect la acelaș rezultat ca și executarea ei („Pillet et Niboyet“ manuel de droit inter. privé pag. 700 anul 1925).

Jurisprudența și doctrina română recunosc cu mai multă tărie un efect deplin al lucrului judecat dedus din o hotărâre străină neinvestită cu exequator (D. Alexandrescu vol. VII, pag. 460; Cas. Rom. „Dreptul“ Nr. 83/1898) teorie bazată tocmai pe marele adevăr al drepturilor câștigate, care trebuiesc și produce în întregime efectele lor și'n afară de frontierele țării unde au luat naștere. Decât acest principiu se aplică cu deosebire hotărârilor constitutive de drepturi care produc în întregime efectele lucrului judecat ne văd nevoe de nici o investiție atât timp cât pe baza lor nu se cere nici o măsură executorie. Lucrurile se schimbe însă îndată ce o hotărâre străină declarativă de drepturi nu a fost investită cu formula executorie, fie că cererea de exequator a fost respinsă, fie inadmisibilă cum este în speșă, în lipsa unei convențiuni de reciprocitate în materie de executare. În atari cazuri acel titlu străin devenind astfel caduc, nu mai poate constitui

autoritate de lucru judecat, pentru a fi opus în judecarea unei noi acțiuni intenționale de data aceasta în fața instanțelor judecătorești române, cari au obligațiunea chiar de a da asistența lor aceluia ce voesc așa valorifica drepturile lor prin justiție.

Cu drept cuvânt refuzul de a judeca din nou drepturi ce nu au putut fi executate ar constitui o adevărată denegare de dreptate, considerând chiar ca o diminuare a suveranității Statului Român, refuzul instanțelor de a judeca pe un supus al său, atunci când drepturile câștigate nu au putut fi valorificate, prin executarea lor în contra celui condamnat.

Intervenind astăzi o convențiune de reciprocitate între România și Republica Cehoslovacă aceasta nu a putut influența întru nimic noua judecată, știut fiindcă nici excepțiunea litispendenței nu se poate admite în cazul existenței unui litigiu în fața instanțelor străine, aceleași argumente, cași aceleași elemente existând și pentru lucru judecat.

Pentru aceste motive credem că greșit Tribunalul a admis excepțiunea lucrului judecat și ca atare Curtea de Apel trebuia să respingă incidentul judecând cauza în fond. — Consilier (ss.) Ștefan Praporgescu.

## REZUMATE DE JURISPRUDENTE

*Stabilite de instanțele judecătorești din Ardeal și Curtea de Casație*

### Curtea de Casație

*Avere coachizitionată. Dreptul legal de administrare al soțului. Cum și până când se exercită? Este exact, că conform normelor dreptului privat ungar, soțul are dreptul de administrație asupra averii coachizitionate în timpul căsătoriei de el împreună cu soția sa.*

Acest drept, însă, de integrală administrație pe care în speșă se întemeiază posesiunea reclamantului, este susceptibil de o revocare din partea soției, revocare care în speșă s'a produs prin intrarea în posesiune a soției părâte.

Așa dar, faptele ce se pretind de către reclamant că ar constitui o turburare în posesiunea ce o avea ca soț cu privire la averea coachizitionată, nefiind în realitate decât acte de revocare a posesiunii, revocare pe care soția avea dreptul a o face, urmează că acțiunea în turburare de posesiune intențională de soț este neîntemeiată, atât privitor la averea coachizitionată, cât și — cu atât mai mult — cu privire la averea exclusivă a soției (*Cas. I nr. 3580—926, Jur. G. 2/927.*)

• • •

*Cărți funduare. Mențiuni. Pe ce bază se pot obține. Aplicațiune. Art. 61 legea funciară. După dispozițiunea § 61 din legea funciară, între altele, partea care cere facerea unei mențiuni în registrul funciar privitoare la vreun drept al ei de proprietate, spre a fi în drept a cere și obține facerea unei astfel de mențiuni trebuie ca în prealabil dreptul ei de proprietate să fie înregistrat pe numele ei în registrul funciar la fascicola*

respectivă; în lipsa unei atare înregistrări, o astfel de mențiune devine inadmisibilă.

Instanța de fond a constatat în specie că nu s'a susținut cumcă dreptul de proprietate al recurenților asupra imobilului în chestiune a fost întabulat în registrul funciar respectiv pe numele lor.

Deasemenea recurenții n'au făcut nici dovada cerută de paragr. 61 al aceleiași legi cumcă pârâțul ar fi dobândit proprietatea tabulară prin manopere oprite de legea penală spre a fi în drept a cere anularea intabulării făcute pe numele său și a obține restabilirea în registru a stării anterioare, cum și înregistrarea pe numele lor al dreptului lor de proprietate.

Pe temeiul acestor constatări urmează, că cu drept cuvânt instanța de fond a respins înscrierea mențiunii cerute de recurenți (*Cas. I dec. 3700 din 13 Octombrie 1926.*)

• • •

*Comunități religioase. Recunoașterea personalității lor juridice sub dominațiunea ungară. Legea din 1895. Dacă recunoașterile acestea mai sunt valabile. Aplicațiunea la comunitatea baptistă din Arad. Prin legea din 1895, reglementându-se exercițiul diferitelor confesiuni religioase existente în vechiul regat ungar se autoriză Ministerul Cultelor să recunoască, prin deciziuni speciale pentru fiecare caz, confesiunile religioase ce urmează a funcționa în cuprinsul regatului, cu caracter de personalități juridice, întru cât acest caracter nu le este — direct — atribuit de lege;*

Dacă este adevărat că potrivit art. 137 din Constituție, această lege din 1895 își păstrează aplicațiunea ei și astăzi, în tot ce nu contrazice ordinea publică în Statul Român, nu tot astfel însă își mențin autoritatea și aplicațiunea lor, ordinele sau deciziunile date de fosta putere executivă ungară, prin cari se autoriză, în puterea acestei legi, funcționarea diverselor Culte sau confesiuni religioase. În adevăr, criteriul de apreciere al oportunității funcționării unor atare confesiuni, criteriu considerat sub raportul rațiunii de Stat ungar, nu mai este același astăzi când o alta rațiune de Stat reclamă ca autorizațiunea de funcționare dată acestor confesiuni religioase să se găsească în deplină concordanță cu interesele actualului Stat român, și ca atare să fie dată de organele acestui Stat.

Astfel fiind, autorizațiunile date de fostul Minister de Culte ungar unor asemenea asociațiuni religioase au încetat de a mai avea vre-un efect din momentul retragerii puterii politice a Statului Ungar din ținuturile alipite și deci o nouă autorizațiune dată tot pe temeiul legii din 1895, este necesară din partea autorității competente a Statului român.

Intrucât în speșă, comunitatea religioasă baptistă din Arad nu a dovedit cu nimic că ar fi obținut o atare autorizațiune din partea Ministerului Cultelor, ea nu poate avea ființă legală, ca personalitatea juridică și ca atare nici calitatea de a porni acțiune în justiție și de a sta în instanță. (*Cas. III. dec. 902 din 22 Octombrie 1926. J. G. 2/927.*)

• • •

*Consilii comunale. Atribuțiuni păstrate de legea administrativă din 1925 până la alegerea nouilor consilii comunale. Cine le exercită. Măsuri luate numai de Primar. Ilegalitatea lor. Atăcarea lor în contencios. Admitere. După articolul unic din legea dela 22 Decembrie 1925, până la instalarea consiliilor comunale prevăzute de noua lege de unificarea, autoritățile comu-*

nale, existente la 1 Ianuarie 1926, vor continua să funcționeze, cu atribuțiunile date consiliilor prin noua lege;

În Ardeal aceste autorități comunale existente la 1 Ianuarie 1926, erau — potrivit legii din 1886 — primarul împreună cu consiliul compus din șefii diferitelor servicii municipale, inclusiv acela al serviciului cultural, care ființa ca atare. De aci urmează că numai „autoritatea comunală” întocmită astfel avea dreptul și atribuțiunea pe cari legea din Decembrie 1925 i le-a păstrat de a determina prin regulamente, în mod amănunțit, organizarea serviciilor și încadrarea funcționarilor, iar nu numai primarul singur asistat de secretar, cum s'a procedat în speță.

Prin urmare deciziunea primarului Orașului Arad, pentru desființarea serviciului cultural al orașului Arad aducând prin ea modificări în organizarea serviciilor și transformându-se serviciul cultural în birou fără intervenirea unui regulament întocmit de organul competent, este nelegală și întrucât Curtea de fond constată și motivează în fapt, cea ce este de atriculul său suveran, prin menționatele deciziuni atăcate, că autoritatea administrativă a retrogradat pe intimat, din șef de serviciu în acela de șef de birou și deci i-a vărâmat drepturile sale de funcționar stabil, drepturi garantate prin legea Statului funcționarilor publici, cu drept cuvânt a admis acțiunea în contencios a numitului, astfel că recursul Primăriei este nefondat. (Cas. III. dec. 814 din 7 Octombrie 1926.)

• • •

*Revizuire. Soc. anonimă. Anularea hotărârilor adunării generale (Art. 174 cod. com. transilvănean).* Orice acționar are drept de acțiune contra hotărârilor adunării generale; dacă acțiunea este introdusă pentru motive de formă ea trebuie făcută în termen de 15 zile dela înaintarea la tribunal a procesului verbal de ședință (Cas. III; D. n. 837/1926).

• • •

*Concordat forțat. Termen de grație. Obligațiuni în monedă superioară leului (Art. 49, procedura concordatului forțat.)* Toți creditorii trebuiesc tratați egal în concordat afară de acela căroră nu li se asigură o îndeplinire forțată. Dacă concordatul forțat s'a încheiat după legea privitoare la acordarea unui termen de grație în obligațiunile în monedă superioară leului a intrat în vigoare, rezultă că s'a renunțat la privilegiul ce rezultă din această lege, că deci plata trebuie să se facă la termenul indicat în concordat. Curtea: Asupra recursului făcut de firma „Ferroagricola” S. A., contra deciziunii Curții de Apel din Cluj nr. C. III, 546—146—925, prin care s'a admis recursul făcut de firma „Spezial Fabrik für Explosionsmotore”, contra deciziunii tribunalului Sibiu nr. 520/143/923 din 23 Ianuarie 1925, și s'a respins cererea recurenter pentru acordarea unui termen de plată, obligându-se recurenta și la plata sumei de 1605 lei cheltueli de recurs.

Având în vedere motivele de recurs, prin care se susține că Curtea de Apel a stabilit starea de fapt greșit, deoarece legea de moratoriu este poste-

rioară legii procedurii de concordat forțat și prin urmare Curtea de Apel pentru a da și motiva soluțiunea sa în baza actelor dela dosar constată, că recurentei, prin încheierea concordatului forțat, i s'a iertat una parte din pretensiunile de capital, a cheltuelilor de proces, etc., și motivează că prin această recurenta a profitat de un avantaj mare și de așa natură, că este superior celui asigurat prin legea privitoare la acordarea unui termen de grație în obligațiunile în monedă superioară leului, și argumentând mai departe, că în caz dacă s'ar acorda recurentei un termen de plată peste cel stabilit în concordatul forțat, față de firma intimată, aceasta față de alți creditori ai recurentei, ar ajunge în situație desavantajoasă ce conform principiilor stabilite în procedura de concordat forțat, este inadmisibilă.

Având în vedere că conform art. 49 din procedura de concordat forțat, toți creditorii trebuiesc tratați egal în concordat în afară de aceia căroră nu li se asigură o îndeplinire privilegiată; așa că față de acest text al legii Curtea de apel nici nu putea să acorde recurentei încă un termen de plată pe lângă cel prevăzut în deciziunea tribunalului care a aprobat concordatul forțat impunându-se această soluțiune cu atât mai mult, cu cât recurenta a încheiat concordatul forțat după ce legea privitoare la acordarea unui termen de grație în obligațiunile în monedă superioară leului au intrat în vigoare, și deci în cunoștință că se bucură de un privilegiu bazat pe lege, în ceiace privește termenul de plată și totuși s'a obligat că va plăti în termen de un an toate pretențiunile creditorilor săi; din acest procedeu al recurentei rezultă că dânsa a renunțat la privilegiul din legea privitoare la acordarea termenului de grație și că prin urmare nici nu se poate plânde de violarea unui drept. Pentru aceste motive respinge recursul (Cas. III. Nr. 855-926.)

• • •

*Desesizare. — Legea de organizare judecătorească. (Art. 129). Membrii ordinului judecătoresc sunt în drept a pleda cauzele lor personale înaintea instanțelor judecătorești, — în aceste cazuri însă numai dacă partea adversă va primi a se judeca la aceeași instanță.* Curtea: Asupra recursului făcut de I. M. contra deciziunii Curții de apel din Cluj No. 128/3/1926, prin care s'a dispus transmiterea dosarului 129/926 la Curtea de Apel Tg. Mureș spre judecare, dosar care tratează despre cererea făcută de recurent pentru anularea I. D. R. No. 3976 și 3877 din 22 Decembrie 1925. precum și a deciziunii ministerului de justiție cu No. 10955/926;

Având în vedere motivele de recurs prin care se susține că Curtea de apel Cluj cu exces de putere și violarea art. 9 din legea pentru contenciosul administrativ, a art. 1, 4, 9, 10 din proc. civ. și 11 din legea pentru accelerarea judecăților precum și cu violarea art. 50 proc. civ. ardeleană a dispus trimiterea susziselui dosar Curții de apel Tg. Mureș în ședința restrânsă, deoarece potrivit textelor citate

chestiunea ar fi trebuit rezolvată în ședință publică cu citarea părților, neexistând în mod evident circumstanțe dilatorii, în care caz nu ar mai fi un drept a respinge acțiunea din oficiu fără emiterea citațiilor, nefiind vorba, în speță, de o competență exclusivă care trebuie observată din oficiu.

Având în vedere că din deciziunea supusă recursului se constată că recurentul, la 22 Ianuarie 1926 a făcut cererea înaintea Curții de Apel Cluj pentru anularea I. D. R. No. 3876 și 3877 din 22 Decembrie 1925, precum și a deciziunii Ministerului de justiție No. 10955 din 1925, prin care pe deoparte recurentul a fost numit Consilier cu gradul de președinte la Curtea de Apel Cluj, iar pe de parte altă d-nii I. P. și V. P. au fost numiți președinți titulari la aceeași Curte, numitul recurent rămânând astfel numai ca președinte supranumerar. La 27 Ianuarie 1926 recurentul făcând cerere de recuzare contra d-lui V. P. ca fiind parte interesată în proces, iar la 29 Ianuarie acesta la rândul său făcând cerere de strămutare a judecării procesului la altă instanță similară, Curtea prin decizia atacată, s'a desesizat de judecarea afacerii, trimițând dosarul Curții de Apel din Tg. Mureș.

Având în vedere că pentru a da și motiva soluțiunea sa Curtea de Apel din Cluj examinând actele părților constată că d-l V. P. este parte interesată în proces deoarece prin I. D. R. No. 3877/925. a cărui anulare se cere de către recurent, a fost numit în calitate de președinte al secției III la acea Curte: ca întrucât d. V. P. a formulat cererea de strămutare a judecării afacerii la altă instanță similară înțelege prin aceasta să se opună categoric de a fi judecat de către Curtea din Cluj, deci în speță urmează a se face aplicarea art. 141 proc. civ. din Ardeal, și a art. 129 din legea de organizare judecătorească trimițându-se afacerea în judecarea Curții de Apel din Tg. Mureș.

Considerând că conform art. 129 din invocata lege membrii ordinului judecătoreesc sunt în drept a pleda cauzele lor personale înaintea instanțelor judecătorești, — în aceste cazuri însă, cauză numai atunci poate fi judecată de instanța din care face parte magistratul, dacă partea adevărată va primi a se juca la aceeași instanță; în caz contrar cauza urmează a fi trimisă la cea mai apropiată instanță de aceeași jurisdicțiune.

Că, astfel, și întrucât în speță lipsind consimțământul cerut de articolul citat pentru că una din părțile adverse, d-l V. P. s'a opus judecării cererii recurentului de către Curtea din care face parte și recurentul. Curtea de apel Cluj n'a comis nici un exces de putere sau violare de lege, când a dispus trimiterea dosarului Curții de Apel Tg. Mureș spre judecare, ci a făcut o justă aplicare a art. 129 citat și a paragrafului 141 proc. civ. din Ardeal, conform căreia instanța este obligată a respinge din oficiu acțiunea fără emiterea citațiilor, dacă este evident că în cazul dat, instanța nu era competentă a judeca, cum este în specie.

Ca prin urmare, textele de legi pretinse violate de recurent, în speță, fiind inoperante, motivele de recurs sunt neîntemeiate și recursul urmează să fie respins;

Pentru aceste motive respinge recursul făcut de I. M. contra deciziei Curții de Apel din Cluj No. 128/3/926. (Cas. III. Dec. No. 897/926).

## Societățile cu garanție limitată

Studiu comparativ

(Urmare)

S'ar păre că aceste dispozițiuni, permise între societate și societari, ar fi dăunătoare creditorilor, pentru că or lăsa creanțele lor la bunul plac interesat al societății în unire cu societarii. Legea însă a curmat încă dela început posibilitatea unei situațiuni nelogice și anume prin dispozițiunile §§ 63, 68, 71 și 85. Legea dispune anume în mod clar că împlinirea obligațiunii, de a plăti partea socială luată în primire, nu poate fi dispensată nici păsuită, că această obligațiune nu poate fi satisfăcută prin compensație cu o pretenție contra societății, că nu există un drept de retențiune — față de un obiect, care formează o parte nesolvabilă în bani, — pentru pretențiuni ce nu se referă la acest obiect, că societarul nu poate fi dispensat de obligațiuni, care îi incumbă în baza garanției legal datorite pentru succesorii săi sau în baza chezeșiei colective pentru cosocietarii săi.

Dacă recapitulăm pe scurt principiile conducătoare a societăților cu garanție limitată trebuie să afirmăm;

1. că este exclusă răspunderea directă a societărilor față de creditorii societății,
2. că societărilor le incumbă numai o garanție limitată.

Societatea cu garanție limitată se distinge prin eliminarea răspunderii directe pentru obligațiunile societății de societatea în nume colectiv, de societatea în comandită, de ambele feluri a cooperativeelor, — dreptul în vigoare în Bucovina cunoaște cooperative cu garanție limitată și nelimitată — de societatea prevăzută în dispozițiunile § 1201 al codului civil austriac și de societatea prevăzută prin dispozițiunile art. 269 al codului de comerț austriac.

La societatea în nume colectiv răspund asociații direct și solidar pentru obligațiunile societății (art. 112 al codului de comerț austriac).

Este cel drept controversat, dacă comanditarul răspunde direct creditorilor, dară doctrina predominantă interpretează dispozițiunile art. 165 al codului comercial „comanditarul răspunde pentru obligațiunile societății numai cu partea sa și întrucât aceasta nu e achitată cu suma promisă” în sensul unei nerespunzabilități directe. În mod neîndoelnic dispune § 61 a noului cod de comerț german că comanditarul răspunde direct creditorilor societății până la cota părții sociale.

La cooperative există o răspundere directă, însă — în contradicție cu societatea în nume colectiv — numai în mod subsidiar pentru deficitul, care l'a suferit creditorul la cooperative în caz de faliment sau lichidație, anume fără distincție, dacă e vorba de o cooperativă cu garanție limitată sau nelimitată. Această diferență se va ține în seamă numai întrucât asociatul trebuie la cooperative cu garanție nelimitată să răspundă absolut fără ori și care mărșnire, pe când la cooperativele cu garanție limitată răspunderea asociatului este anticipat limitată la o sumă precisă.

Acum voi pune în evidență distincțiunile între societățile anonime și societățile cu garanție limitată:

1. Cu privire la mărimea obligațiunii de garanție.

Acționarul n'are să contribuie pentru scopurile societății și întru satisfacerea obligațiunilor mai mult, decât suma fixată prin statut pentru acțiune. O ga-

ranje colectivă pentru cosocietari, ca la societățile cu garanție limitată nu există; tot așa de puțin pot fi constituite societăți anonime cu obligațiunea de a face noi vărsări.

2. Pe când conform art. 222 al codului de comerț austriac subscriitorul poate fi eliberat de răspunderea pentru vărsări ulterioare la acțiuni la purtător după plată de 40% eventual și 25%, din contra la societățile cu garanție limitată conform dispozițiilor § 63 asociații nu pot fi dispensați de împlinirea obligațiunea de garanție pentru succesorii lor potrivit dispozițiilor § 71.

3. Societăți anonime pot fi create numai cu aprobarea statului. Introducerea unei societăți cu garanție limitată nu necesită aprobarea guvernului. Numai în trei cazuri este o concesie necesară, anume la societăți

a) cari intenționează dobândirea sau exploatarea unei concesiuni de cale ferată,

b) emiterea de srișuri ipotecare,

c) extradarea sau transportul de emigranți. Exploatarea unei industrii concesionate necesită în prima linie dobândirea concesiunii de exploatare.

4. Societatea anonimă este o formă societară capitalistă, care servește intereselor marilor capitaluri; societatea cu garanție limitată este o formă societară compusă din elemente capitaliste și individualiste și intenționează asocierea persoanelor cu capitaluri mijlocii.

Distincțiunea între capitalul de acțiuni și capitalul social la societățile cu garanție limitată, între acțiune și partea socială

Societatea anonimă trebuie să aibă un capital social, pentru care numai la societăți de asigurare este legal prevăzut un minimum de 600.000 coroane, capitalul social a societăților cu garanție limitată trebuie să atingă suma de cel puțin 20.000 coroane respective conform legii din 20 Octombrie 1921 cel puțin 500.000 coroane.

Capitalul social la ambele forme societare se alcătuiește prin cotele asociaților, care pot să conste în bani, sau în aporturi. Suma minimală a unei acțiuni este 200 coroane, suma minimală a unei părți la societățile cu garanție limitată este 500 respective 10.000 coroane, în contul căreia trebuie vărsată cel puțin suma de 250 respective 5000 coroane.

Suma indicată în acțiune trebuie de regulă deplin vărsată, în mod excepțional poate fi aprobată și emisiunea de acțiuni ce nu sunt deplin vărsate, primul vărsământ urmând a fi de cel puțin 40 la sută, excepțional 25% a sumei nominale. Echivalentul depunerii este, acțiunea pentru acționari, partea socială pentru asociații societăților cu garanție limitată.

6. Legea permite ce-i drept certificarea posesiunii unei părți sociale; un document de acest fel nu este însă nicidecum purtătorul dreptului și legea a formulat o serie de măsuri, care se împiedică că partea socială să devină obiect de genof, să devină acțiune. Aceste măsuri care caracterizează distincțiunea între acțiune și parte socială sunt următoarele:

a) La societățile anonime este o simplă declarație scrisă suficientă pentru subscrierea acțiunii, societatea cu garanție limitată poate fi creată numai prin un act notarial întocmit de țși asociații;

b) Conform dispozițiilor art. 207 al codului comercial austriac în vigoare în Bucovina acțiunile

pot fi nominative sau la purtător, la societățile cu garanție limitată certificatele date asociaților referitor la partea lor socială nu pot fi nici nominative, nici la ordine, și nici pot să poarte vre-o notă care ar admite indoscibilitatea (§§ 75 și 121).

Emiterea de cupoane de dividendă este interzisă și fără efect:

c) Acționarul poate subscrie mai multe acțiuni; la societățile cu garanție limitată nu este admisibil ca un asociat să ia în seamă la crearea societății mai multe părți sociale;

d) Acțiunile sunt de regulă puse pe o sumă egală; suma părților sociale poate fi însă fixată în mod diferit pentru fiecare societar;

e) Acțiunile sunt conform art. 207 al codului comercial austriac indivizibile, legea a admis însă la societățile garanție limitată divizibilitatea părților, — firește afară de cazul de succesiune, alărând cesiunea unei părți din partea socială dacă admisibilitatea a fost fixată în contractul social.

7. Societatea cu garanție limitată este persoana juridică ca și societatea anonimă. Pe când societatea anonimă încă are numai atunci caracterul unei societăți comerciale, dacă are de obiect acte comerciale, societatea cu garanție limitată din potrivă este chiar atunci societate comercială în sensul codului de comerț, când obiectul exploatarei nu constituie acte comerciale. Societatea cu garanție limitată are caracterul comercial deplin drept și în consecință e obligată la contabilitate, la bilanșuri anuale, întocmirea inventarului, păstrarea scrisorilor primite etc. Așa fiind e dată competența tribunalului de comerț respective a complectului comercial.

Inovațiile introduse prin proiectul unui cod de comerț italian

Fără de dispozițiunile legii germane și austriace referitoare la societățile cu garanție limitată redactorii proiectului unui cod de comerț italian propun următoarele dispozițiuni deosebite de cele mai sus:

Societățile cu garanție limitată — după proiectul italian — nu pot avea un număr mai mare de 25 soși și un capital mai mic de 50.000 Lire italiene, ce poate fi constituit, ca și în Germania și Austria, din cote neegale, însă deplin vărsat la constituirea societății.

Limitarea numărului asociaților este o inovațiune față de legile engleze, germane și austriace; legea engleză cerea un număr mai mare de 7 soși, legea germană și austriacă cer mai mult de 2 soși. Limitarea numărului asociaților poate să fie o măsură favorabilă, fiindcă societatea cu garanție limitată este bazată pe încrederea reciprocă a asociaților, ceea ce n'ar fi posibil la un număr nemerșinut de asociați; pe de altă parte trebuie a considera, că persoane care nu se cunosc cu greu vor încredința avutul lor unor persoane necunoscut, așa că numărul asociaților este de la sine limitat.

Referitor la obiectul societății proiectul italian nu face nici o aluzie la vr'o restricție în alegerea obiectului, putându-se deduce că societățile cu garanție limitată au latitudinea să se consacre ori căruia fel de activități, întrucât nu depășește caracterul strict comercial. Obiectul societății este în legea germană mai limitat, întrucât sunt excluse operațiuni de asigurări și operațiuni ipotecare de bancă. Legea austriacă exclude operațiuni de asigurări, admite ca și legea

germană ori și ce obiect legal admisibil, în special și scopuri ideale de religie, binefacere, sociale excludând numai scopuri politice.

#### Transmisibilitatea cotelor

Transferta cotelor e posibil conform legislației germane fără altă condiție decât constatarea lui prin act autentic. Proiectul italian a stabilit în art. 146 principiul transmisibilității cotelor prin acte între vii, cu obligațiunea pentru cedenți de a oferi mai întâi cotele lor celorlalți soți și numai în urmă, când în termen de o lună dela emiterea ofertei soții nu s'au pronunțat, să poate dispune liber de ele. Divizibilitatea cotelor e conform art. 147 a proiectului admisibilă, se impune însă achizițiilor sau erezilor de a preceda astfel cu aceste cote încât numărul lor, care va fi de trecut în registrul soților, să nu depășească cifra de 25 localtă.

Eu găsesc că nici măsurile aprobate de legislațiunea germană, nici cele prevăzute de proiectul italian nu sunt suficiente pentru a preveni abuzuri. Cred că legislațiunea austriacă a fost mai fericită la alegerea măsurilor asigurătoare atât de necesare, pentru a mări încrederea populației în această formă societară. Legislațiunea austriacă disdune, că fiecare soț poate să aibă numai o cotă, și dacă, după crearea societății mai dobândește o cotă, aceeașă majorează simplamente numai cota primită la crearea societății; cotele nu sunt negoțiabile ca acțiunile, ele nu pot fi transmise prin indosament; cotele pot fi transmise numai prin act notarial; vânzătorul răspunde prin 5 ani pentru eventuale restanțe pe seama cotelor; cotele pot fi divizate numai dacă divizibilitatea a fost admisă *expresis verbis* în contractul social; în decursul unui an dela crearea societății, cota sau o parte din cotă poate fi transmisă numai unui soț, nici decum unui străin de societate.

Cred că aceste măsuri asigurătoare prevăzute de legislațiunea austriacă trebuie acceptate și de noi, dacă vom introduce această nouă formă societară, ceea ce ar fi în interesul dezvoltării noastre economice.

Cotele suplimentare, cari în legislația germană și austriacă nu intră în formațiunea capitalului social, urmează a fi vărsate pentru operațiunile societății și pot fi retrase oricând, societatea ar găsi util, cu distincția, că rambursarea nu se poate face decât după un termen de 3 luni dela publicarea deciziei pe rambursare, și numai întrucât cotele suplimentare nu sunt necesare pentru acoperirea unei pierderi din capitalul social.

Proiectul italian în art. 148 înglobează cotele suplimentare în capitalul social și asimilează operațiunea cu o augmentare de capital, oferind creditorilor posibilitatea de contra și pe aceste acte suplimentare; în consecințe proiectul la scordă creditorilor dreptul, să facă opoziție în termen de o lună contra deciziei organelor societății de a rambursa în totalul sau o parte din aceste cote, întrucât această rambursare este egală cu o reducere de capitale.

Această măsură măsură este copiată din legislațiunea austriacă, care prin §§ 45, 55, 56 și 57 ai legii din 6 Martie 1906 f. l. i. No. 58 dispune, că reducerea capitalului social poate fi operată numai în baza unei decizii provizoare la schimbarea contractului social, precum și unei proceduri de chemare prevăzute de lege. Intențiunea de a reduce capitalul social se va anunța de toți administratorii Tribuna-

lului comercial. Administratorii vor publica decizia referitoare la reducerea capitalului social în jurnalele prevăzute de lege cu mențiunea, că societatea la cere va face plăți sau va da garanții creditorilor pentru creanțele existente la data publicării, și că creditorii, cari nu se vor anunța până'n 3 luni la societate, vor fi considerați că aprobă reducerea intenționată a capitalului social. Așa fiind nu cred că dispozițiunile proiectului italian să fie mai favorabile pentru creditorii.

#### Responsabilitatea administratorilor

Legislațiunea germană și cea austriacă admit numai în mod facultativ un consiliu de administrație; legislațiunea austriacă impune cum am menționat instituirea unui consiliu de administrație numai în cazul când capitalul social trece peste suma de 1 milion coroane; ambele legislațiuni cer instituirea unei direcțiuni, care administrează societatea. Proiectul italian numește administratori persoanele care girează afacerile societății; acești administratori au aceleașă funcțiuni ca și membrii direcțiunii.

Administratorii proiectului italian răspund ca și membrii direcțiunii din legislația germană și cea austriacă solidar față de societate. După proiectul italian, în caz de micșorare a capitalului, adunarea ori fiecare soț are acțiune contra administratorilor, afară de cazul când adunarea cu votul favorabil a  $\frac{3}{4}$  din capital i-a absolvit de răspundere, în care caz soții nu mai pot intenta acțiune în contra lor. Acțiunea în responsabilitate aparține și creditorilor sociali. Legislațiunea germană și cea austriacă acceptă o responsabilitate a membrilor direcțiunii față de creditorii în două cazuri, anume:

1. În cazul reducerii capitalul social pentru declarațiuni false referitoare la satisfacerea sau asigurarea creditorilor,

2. Pentru omiterea anunțului chemării la vărări ulterioare pe seama cotelor și pentru declarațiuni false.

Legislațiunea austriacă acceptă însă și a răspundere penală a membrilor direcțiunii pentru căl. carea îndătoririlor.

#### Comite anume un delict:

1. Acela ce, ca membru în direcțiunea sau în consiliu de administrație sau ca lichidator, intenționat execută, sau aprobă, sau nu oprește, ca să se elibereze societății documente asupra participației lor, la purtător sau la ordine emise sau conșim o mențiune referitoare la admisibilității indosării, (§ 121)

2. Acela ce face ca administrator în declarațiunile referitoare la introducerea societății, la introducerea mărire sau reduceri capitalul social în registrul comercial, apoi acela care ca administrator sau lichidator în registrul cotelor sau în listele, ce sunt de înaintat anual Tribunalului comercial — intenționat face arătări false, de nature a induce în eroare asupra averii societății (§ 122);

3. Acela, care ca membru în direcțiune, în consiliu de administrație, ca lichidator sau mandatar a societății face declarațiuni false în procedurile verbale asupra ședințelor societății, în bilanțuri, rapoarturi de gestiune, sau în provăcări publice spre participare la întreprindere asupra averii societății, sau trece fapte sub tăcere a căror omitere poate induce în eroare asupra averii societății.

Pedeapsa acestor delictes este închisoare de la

o săptămână până la un an și amendă de la 10.000 coroane până la 50.000 coroane.

Din aceste dispozițiuni rezultă că legislațiunea austriacă poartă grijă în mod deosebit pentru asigurarea, cât posibilă, a publicului contra abuzuri și în această direcție este superioară atât legislațiunii germane cât și proiectului italian.

### Concluziuni

În ce privește legiferarea comercială română

Necesitatea reformării legislației comerciale în România se impune categoric, cum am menționat, din mai multe motive:

a) în prima linie vor fi de ținut în seamă considerațiuni legislative politice, în special nevoia unificării legislației comerciale în urma unirii noilor provincii, în cari sunt în vigoare diferite coduri comerciale,

b) apoi trebuie considerate împrejurările, cari rezultă, poate nu atât din insuficiența normelor din codul comercial, cât din circumstanța, că aceste norme nu sunt la înălțimea rezultatelor de ordin practic, la care au ajuns dreptul comercial internațional. E necesar anume de a nu scapa din vedere, că legislația comercială nu poate să aibă caracter pur național fiindcă un șir întreg de norme și instituțiuni urmează a fi dictate de evoluțiunile legislației comerciale a statelor cu o viață comercială veche. Cu alte cuvinte, dreptul comercial a unui stat modern, a unui stat cu legături comerciale intense trebuie să accepte o sumă de norme, de drept comercial internațional, fiindcă cele mai multe dispozițiuni a dreptului comercial sunt rezultatul raporturilor comerciale cu celelalte state, de care trebuie să se țină seama, dacă voim să aparăm interesele comerțului nostru.

Desvoltarea dreptului comercial a unui stat urmează a fi determinată, nu numai de raporturile economice a acestuia, ci și mai ales, cu cât sunt mai dezvoltate legăturile cu alte state, cu atât mai mult vor fi influențate dispozițiunile dreptului comercial de raporturile economice din acest stat. Așa fiind trebuie să afirmăm, că întocmirea unui cod comercial cu caracter absolut propriu este imposibilă.

(Va urma)

Dr Vasile Boldur  
fost preș. al Curții  
de Apel Cernăuți

## INFORMAȚIUNI

Decanatul Baroului Dolj (Premiul Baroului Dolj „Avram Iancu” 1927). — În conformitate cu dispozițiile regulamentului pentru acordarea premiului baroului Dolj „Avram Iancu”, publicat în Buletinul Uniunii Avocaților din România, An. II. N. 7/8 1925, pag. 151 și în revista Justiția Olteniei, An. VII. 1926 No. 1 și 2, pag. 16, Consiliul Baroului Dolj, în cursul anului 1926 a acordat acest premiu dlui George Alexianu, pentru lucrarea sa „Dreptul Constituțional”, primul volum din „Biblioteca Universitară” de sub Direcțiunea dlui C. Hamangiu, Consilier al Inaltei Curți de Casație și Justiție.

Acest premiu de lei 10.000 este prevăzut în bugetul baroului Dolj și pe anul 1927, pentru cea mai bună lucrare, din ori ce domeniu al dreptului

public sau privat, scrisă de un avocat din orice barou din țară.

Termenul de depunerea lucrărilor la Decanatul Baroului Dolj, în cinci exemplare, este până la 1 Septembrie 1927.

Se aduce aceasta la cunoștința tuturor Dilor avocați, definițivi și stagiați. Dim. D. Stoenescu.

• • •

Pentru dnii avocați și magistrați recomandăm următoarele cărți de drept, absolut necesare: *Volu-mul XI—XII din Codul General al Românie; Legi noi de unificare aplicabile în întreaga țară* (Vechiul Regat, Ardeal, Bucovina și Basarabia), adnotate cu referințe și note de trimitere de C. Hamangiu Consilier la Inalta Curte de Casație, directorul revistei „Pandectele Române”. Un mare volum, legat în pânză, hârtie velină, tipărit pe 2 coloane, cu 1240 pagini. Prețul 600 lei. Editura Librăriei Alcalay, Calea Victoriei 27 București.

• • •

A apărut: *Codex Romaniae* cuprinzând toate codurile cu ultimele modificări: Noua Constituție, Codul civil, Procedura civilă, Codul comercial, Codul penal, Procedura penală, Legea accelerării și Codul Silvic, cu un index alfabetic general, adnotat cu referințe și note explicative de C. Hamangiu, Consilier la Inalta Curte de Casație, director al revistei „Pandectele române”. Un volum format portativ de buzunar, tipărit pe 2 coloane, legat elegant în pânză, hârtie subțire specială, cu peste 1000 pagini. Prețul 350 lei. Editura „Cultura Națională” strada Paris 1 București.

• • •

A apărut: *Opere complete în 4 mari volume* premiate de Academia Română cu marele premiu al Statului „Gh. Assachi”; *Codul civil adnotat* cu trimiteri numeroase la doctrina franceză și română și cu jurisprudența română completă dela 1868 până la 1926, cu indexe alfabetice la fiecare articol, de C. Hamangiu, Consilier la Inalta Curte de Casație, directorul revistei juridice „Pandectele române”. Fiecare volum broșat 400 lei. Toate 4 volumele 1600 lei. Legate în pânză 2050 lei. Editura Librăriei Alcalay, Calea Victoriei 27 București.

• • •

A apărut „*Tabla de materii*” pe anul 1926 a revistei noastre. Costul 25 lei se trimite la cerere.

• • •

S-a suspendat până la noul ordin perceperea taxelor benevole C. F. reînființate de curând în Ardeal în urma unei telegrame a Ministerului Justiției.

• • •

A apărut volumul IV din Cursul de drept și pr. penală a profesorului Tanoviceanu. Acest volum cuprinde materia *procedurii penale*. Vom reveni.

**Domnii abonați ai revistei sunt cu insistență rugați a trimite abonamentul ce ne dătoresc și a-l reînnoi fără întârziere.**

Administrația

# » AGRICOLA «

SOC. AN. DE ASIGURĂRI GENERALE

FONDATA  
1906

FONDURI DE GARANȚII LEI: 35,473.258

*Primește asig-  
urări în toa-  
te ramurile*



Direcțiunea gene-  
ală: Bucurăși, Ca-  
lea Victoriei Nr. 11  
Direcțiunea regio-  
nală: Cluj, Str.  
Nicolae Iorga 11

Reprezentanțe: Toate orașele din România

# Banca Centrală

PENTRU INDUSTRIE ȘI COMERȚ  
S O C. AN. IN CLUJ

Str. Reg. Maria Nr. 1-3

Capital: Lei 50,000.000

Fondri: Lei 8,000.000

Filiale: Alba-Iulia, Bistrița, Hafeg, Sibiu, Turda



Secția de cereale - Secția de Coloniale  
Fabrică de surrogat de cafea „Centrala”  
Secția specială pentru ciment - Secția  
de bancă și devalize - Execută tot  
felul de operațiuni bancare, plăți  
pe toate piețele interne și streine  
Depunerile se fructifică în  
condițiunile cele mai favo-  
rabile - Impozitul du-  
pă depuneri îl plă-  
tește institutul

LEGATURI DIRECTE CU AMERICA!

# NATIONALĂ

SOC. GENERALA DE ASIGURARE IN BUCUREȘTI

Capital și fonduri de garanții  
proprii peste 120  
milioane lei

AGENTII IN TOATE ORAȘELE DIN TARĂ

# INDUSTRIA SĂRMEI S. A. Cluj

Fabrica: Ghiriș

Fabricăm:

Sărmă laminată, Fier de beton, Scoabe, Cue de tot felul, Sărmă arsă,  
arămită, Sărmă de oțel, Arcuri de mobile. Sărmă ghimpată, Agrafe.

Cereți ofertă dela singurul încredințat cu vânzarea produselor noastre:

**FERARIA SOC. AN.**  
Cluj, Calea Victoriei No. 29.

Telefon: 4-40, 3-47. — Adresa telegrafică: „FERARIA” Cluj.